

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Iustitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

III. Quænam generatim sint proprietates & notæ veræ Ecclesiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

DV BIVM III.

Quenam generatim sint proprietates, & nota vera Ecclesia.

Ad S. Thomæ 2. 2. q. 1. a. 9. & 10.

66 **P**ostquam dubio præcedenti essentiam & membra veræ CHRISTI Ecclesiæ declarauimus, sequitur, vt eiusdem proprietates ac notas explicemus. Neque enim dubium est, vt res quælibet suas habet proprietates, quæ essentiam consequuntur, suasque notas, quibus ab alijs discernitur; ita etiã veram Christi Ecclesiam suas & proprietates, & notas habere: quarum etiam cognitio maximi momenti est, vt inde potest colligamus, quæ sit vera Christi Ecclesia, quam audire debemus.

Primo igitur queritur, quanam sint proprietates Ecclesiæ. Respondetur, tametsi in numero proprietatum Ecclesiæ designando, ipsique proprietatibus recensendis, Catholici scriptores non nihil variant, re ipsa tamen nullam esse diffensionem; siquidem diuersa ratione plures, aut pauciores numerari possunt; neque semper propositum illis fuit, exacte omnes numerare, sed eas, quæ vel potissimæ, vel magis perspicuæ & notabiles viderentur. Quales mihi quidem præcipue videntur esse octo illæ, quas partim recepta Ecclesiæ symbola, partim scripturæ expriment, ac orthodoxi omnes re ipsa agnoscunt, vt recte notauit Gregorius de Valentia hic quæstione 1. pun. 1. §. 16. quas nunc etiam ordine explicabimus.

67 **P**rima igitur Ecclesiæ proprietates est, esse vniam. Habetur expresse in symbolo Nicæno; & probatur ex scriptura Cant. 6. v. 8. *Vna est columba mea*: quod non solum ad animam in amore perfectam, sed etiam ad Ecclesiam Christi merito refertur. Idem colligitur ex Apostolo 1. Cor. 12. v. 14. & 20. & Coloss. 3. v. 15. vbi Ecclesiam comparat vni corpori. Idem repetit Ephes. 4. vers. 4. *Vnum corpus, & vnus spiritus*; sicut vocati estis in vna spe vocationis vestre. Et addit v. 5. *Vnus Dominus, vna fides, vnum baptisma, vnus Deus & Dominus*. Vbi etiam rationes huius vnitatis explicat.

68 **D**icitur enim Ecclesia Christi vna, non solum quod sit vna vera Ecclesia Christiana, & non plures; sed etiam quia firmiter in se coheret, eiusque membra inter se stabili vnione coalescunt, idque varias ob causas. I. Ob vniam authorem & principium, Deum nimirum ipsum, per quem conuocata & congregata est, quod indicat Apostolus cit. Ephes. 4. *Vnus Deus*, &c. II. Ob vnitatem finis, nimirum vitæ eternæ, quam speramus; quod significat verba Apostoli; *In vna spe vocationis vestre*. III. Ob vnitatem mediorum generalium, quibus hunc finem consequimur, nempe fidei & baptismi. Vnica enim tantum est fides Christiana, & vna vniformisq; per omnia fidei doctrina; non in varias sectas & contradicentes sententias diuisa: quod significant verba Apostoli, *Vna fides, vnum baptisma*, &c. IV. Ob vnitatem seu vniformitatem

vnus spiritus gratiæ & charitatis, quo fideles præcipue viuificantur, iuxta illud Apostoli, *Vnus spiritus*. Vnde etiam in primitiua Ecclesia dicitur, *credentium fuisse Cor vnum, & anima vna*. Act. 4. vers. 32. V. Vna etiam dicitur Ecclesia, vt optime notauit Catechismus Romanus, ob vnitatem Capitis & Rectoris, non solum supremi & inuisibilis, qui est Christus; sed etiam subordinati & visibilis, qui est Romanus Pontifex; quem ipse Christus Matthæi 16. vers. 18. & Ioannis 21. vers. 17. tanquam Vicarium suum toti Ecclesiæ præfecit; vt ex insinuat dicitur dub. 6. Et ratio est: quia hæc vnitatis capitis visibilis necessaria est ad vnitatem fidei constanter retinendam, vt colligitur ex dictis dub. 1.

70 **S**ecunda proprietates Ecclesiæ est, esse sanctam. Habetur expresse in symbolo Apostolico, & Nicæno: & colligitur ex scriptura varijs in locis. Vt Cantic. 6. vers. 9. vbi de sponsa Christi Ecclesia dicitur: *Qua est ista, qua progreditur, quasi aurora confurgens, pulchra vt luna, electa vt sol*. Itaiæ 61. v. 3. *Vocabuntur in ea fortes iustitiæ, plantatio Domini ad glorificandum*. Osee 2. v. 19. *Et sponsabo te mihi in sempiternum: & sponsabo te mihi in iustitiâ, & iudicio*. Ephes. 5. v. 26. *Viri diligite uxores vestras, sicut & Christus dilexit Ecclesiam, & seipsum tradidit pro ea, vt illam sanctificaret, mundans illam lauacro aquæ, in verbo vitæ*. Tit. 2. v. 14. *Dedit semetipsum pro nobis vt nos redimeret ab omni iniquitate, & mundaret sibi populum acceptabilem, sicut autem bonorum operum*. 1. Petri 2. v. 9. *Vos autem gens electam, regale sacerdotium, gens sancta, populus acquisitionis: vt virtutes annuntietis eius, qui de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. Qui aliquando non populus, nunc autem populus Dei: qui non consequenti misericordiam, nunc autem misericordiam consequuti*.

71 **E**st autem & vocatur Ecclesia sancta, vt ex ipsdem scripturæ locis colligitur. I. Ob sanctitatem authoris & Capitis sui, qui est Christus, cui Ecclesiæ corpus coniungitur, & cuius efficaciam sanguinis coaluit. II. Ob sanctitatem finis, quia nimirum Deo diuinoq; cultui, consecrata & dedicata est; quemadmodum etiam vestes & vasa diuino cultui destinata sancta dicimus. Quo sensu etiam Apostolus 1. Cor. 1. v. 2. suos Corinthios *sanctificatos & sanctos* vocat, etsi nonnullos ex eis tanquam carnales & malos reprehendat.

III. Ob totius instituti sanctitatem, & efficaciam ad sanctitatem comparandam. Non enim tantum finis Ecclesiæ sanctus est, sed etiam media, hoc est, instituta, præcepta, consilia, Sacramenta & secundum se sanctissima sunt, & ad sanctitatem gignendam accommodatissima & efficacissima, iuxta illud psalm. 18. v. 8. *Lex Domini immaculata, conuertens animas: testimonium Domini fidele; sapientiam præstans paruulis. Iustitia Domini recte latificantes corda: præceptum Domini lucidum illuminans oculos*; Vbi vocula conuertens animas efficaciam doctrine, reliquæ sanctitatis eius & puritatis significant. Et Sapientia 8. v. 4. *Doctrina enim est (Sapientia) disciplina Dei, & electrix operum eius. Sobrietatem enim & prudentiam docet, & iustitiam & virtutem quibus, vitium nihil est in vita homini-*

hominibus. Et Sap. 7. v. 22. Spiritus Sapientiae vocatur sanctus, incommutatus, certus, suavis, amans bonum. Quem spiritum in vera Ecclesia esse, nemo potest dubitare. Quo sensu etiam Religiosi ordines dicuntur Sancti, quia sanctis regulis & institutis continentur, etiam si quidam à regula declinent.

IV. Ob copiam & varietatem diuinorum charismatum, quae Ecclesiae membris à Deo distribuntur, de quibus Apostolus 1. Corinth. 12. 13. & 14. & Ephes. 4. à versu 11. Quibus scilicet gratiae donis non modo efficaciter iuvari ad legem seruandam possint singuli, sed etiam alios ad Deum sanctè colendum, eiusque praecepta seruanda inducere.

73 V. Sancta denique Ecclesia dicitur, quia secundum praecipua membra caret peccati mortalis malitia, quae sola cum gratiae & charitatis sanctitate stare non potest. Quo modo sancta dicitur per synecdochen; sicut gens aliqua dicitur bellicosa, etiam si multi sint in ea imbelles. Quam sanctitatem Ecclesiae in primis etiam indicant scripturae testimonia superius adducta: eandemque probat parabola tritici & zizaniorum, itemque parabola sagene bonos & malos pisces congregantis, Matthaei 13.

74 Tertia Ecclesiae proprietas est, esse Catholicam; hoc est vniuersalem, graeca appellatione à καθολικόν quasi secundum totum vel per totum, seu vniuersam. Habetur expresse in utroque Symbolo Nicæno, & Apostolico: ex quo tamen Lutherus in suo catechismo vulgari, vocem Catholicam nefarie eliminavit; substituta eius loco voce Christianam; ne scilicet vel ipsa symboli recitatione, suae synagogae vanitatem proderet. Et mendacium est Hunnij, qui Lutherum ab hoc scelere excusare volens, in examine praefationis Colloquij Ratisponensis, dicit, Christianam & Catholicam esse terminos ἰσοδυναμοῦντες, seu aequivalentes. Sunt enim diuersissimae rationis & significantes; ita quidem ut Christiani appellatio eam nequaquam vim habeat, ad distinguendos veros fideles ab haereticis, quae habet vox Catholici, ut inferius dicitur.

Neque refert, quod interim utraq; ea vox inter se, & cum vera Ecclesia conuertatur. Id enim non sufficit, ad excusandum flagitium Lutheri: alioqui pariter excusandus esset Manichæus, si in symbolo pro Patrem Omnipotentem, Creatorem calis terrae, posuisset Patrem bonum, Creatorem lucis. Aut si Ebion vel Heluidius, pro, Natus ex Maria Virgine, posuisset terminos conuertibiles, Natus ex Maria Iosephiconiuge. &c. quae tamen omnia, vana, nefaria, sacrilega sunt, ut fufius ostendi in Apologetico eiusdem praefationis c. 5.

75 Dicitur autem Ecclesia vera Catholica, non ideo tantum, quia proficitur doctrinam Catholicam, Catholicis libris proditam; aut quia nulli sit alligata loco, aut genti, vel personarum generi, ut Sectarij volunt; sed vel maxime à positua quadam vniuersalitate locorum. Nam ut eleganter Vincentius Lyrinensis cap. 3. contra haereses ait: vere proprieque Catholicum (in fidei doctrina) est, id tenere, quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est, ut ex scripturis manifestissime colligitur. Nam de vniuersalitate temporum, qua ad finem

vsque mundi, à primo sui exortu perpetuo sit permanens, loquuntur haec scripturae loca: Psalm. 88. vers. 30. Ponam in saeculum saeculi semen eius; & thronum eius sicut dies caeli. Isaia 33. vers. 20. Respice Sion civitatem solemnitatis nostrae; oculi tui videbunt Hierusalem habitationem opulentam, tabernaculum quod nequaquam transferri poterit: nec auferentur clauis eius in sempiternum, & omnes funiculi eius non rumpentur. Isaia 59. v. 21. Hoc sedus meum cum eis, dicit Dominus: spiritus meus, qui est in te (o Christe) & verba mea, quae posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, & de ore seminis tui, & de ore seminis seminis tui, dicit Dominus, amodo & vsque in sempiternum. Isaia 62. vers. 6. Super muros tuos Hierusalem constitui custodes tota die, & tota nocte: in perpetuum non tacebunt. Danielis 2. vers. 44. In diebus regnorum illorum suscitabit Deus caelestium regnum, quod in aeternum non dissipabitur. Osee 2. vers. 19. Sponsabo te mihi in sempiternum. Micheae 4. vers. 1. Et erit: in nouissimo erit mans domus Domini. &c. & regnabit Dominus super eos in monte Sion. ex hoc, nunc, & vsque in aeternum. Quae omnia pertinere ad Ecclesiam Christi, ex contextu & circumstantijs locorum euidenter est. Vbi etiam obseruandum, sermonem esse de Ecclesia visibili, in qua vera fidei doctrina sonet & palam audiatur, ut in primis patet ex citato loco Isaia 59. & 62.

Eadem perpetuitas Ecclesiae Christi aperte etiam declaratur in scriptura noui testamenti Lucae 1. vers. 32. Dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius & regnabit in domo Iacob in aeternum, & regni eius non erit finis. Matthaei 16. vers. 18. Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, & portae inferi non praevalent aduersus eam. Matthaei 28. v. 20. Ecce, Ego vobiscum sum omnibus diebus, vsq; ad consummationem saeculi. Ioannis 14. v. 16. Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in aeternum. Lucae 22. v. 32. Ego autem rogaui pro te, ut non deficiat fides tua. Ephes. 4. v. 11. Et ipse (Deus) dedit quosdam quidem Apostolos, quosdam vero Prophetas, alios vero Euangelistas, alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerij, in aedificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei. Quibus verbis expresse docet Apostolus, non defuturos vnquam suae Ecclesiae veros pastores & Doctores; ut proinde etiam his locis de Ecclesia visibili sit sermo.

Quae omnia euidenter damnant Sectarij huius temporis errorem, cum aiunt, veram Ecclesiam Christianam, veramque fidem ac doctrinam defecisse, totque saeculis in tenebris ac puluere consputatam iacuisse, ut pluribus dicitur dubio seq. Atque haec ipsa etiam proprietas Catholicae Ecclesiae hoc sensu explicata, vocatur perpetuitas siue indefectibilitas; in hoc scilicet consistens, quod vera Ecclesia Christi à prima sui fundatione per Christum facta, vsque ad finem mundi, nec defecit vnquam, nec deficere potuit.

Vniuersalitate autem locorum non minus aperta scripturae testimonia attestantur; Vt psalmo. 2. vers. 8. Dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terrae. Et psalm. 18. v. 5. In omnem terram exiit sonus eorum: & in fines orbis terrae verba eorum. Quae ad Apostolos, & fidei Christianae

predicatores referuntur, Rom. 10. v. 18. Item Psal. 21. v. 28. Reminiscetur & conuertentur ad Dominum uniuersæ fines terræ, &c. Psal. 71. vers. 8. Et dominabitur à mari, usq; ad mare, & à flumine usq; ad terminos orbis terrarum, &c. Omnes gentes seruient ei. Psal. 97. vers. 2. Notum fecit Dominus salutare suum, in conspectu gentium reuelauit iustitiam suam. &c. Viderunt omnes termini terræ salutare Dei nostri. Isaia 52. vers. 10. Parauit Dominus brachium sanctum suum in oculis omnium gentium, & videbunt omnes fines terræ salutare Dei nostri. Isaia 60. v. 3. Ambulabunt gentes in lumine tuo; & reges in splendore ortus tui. Isaia 61. v. 9. Sciens in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum: omnes qui uiderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus, &c. Sicut enim terra profert germen suum, & sicut hortus semen suum germinat, sic Dominus Deus germinabit iustitiam, & laudem coram uniuersis gentibus. Malachia 1. v. 11. Ab ortu solis usque ad occasum, magnum est nomen meum in gentibus: & in omni loco sacrificatur, & offertur nomini meo oblatio munda: quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus exercituum. Matthæi 24. v. 14. Et predicabitur hoc Euangelium regni in uniuerso orbe, in testimonium omnibus gentibus: & tunc ueniet consummatio. Matthæi 28. v. 19. Euntes ergo docete omnes gentes. Luca 24. v. 47. Oportebat predicari in nomine eius penitentiam, & remissionem peccatorum, in omnes gentes, incipientibus ab Hierosolyma.

78

Ex quibus colligitur, veram fidem & Ecclesiam Christi per omnes gentes diffusam esse debere, & sic ubi nondum prædicata fuit, adhuc prædicandam esse. In quem sensum Augustinus lib. de unitate Ecclesiæ cap. 6. & sequentibus ita contra Donatistas disserit, tanquam si ex inflituro contra nostros Sectarios scribere, eorumque friuolas obiectiones in hoc arguendo referiat decreuisset, ut pluribus demonstraui in anatomia confessionis Augustinæ part. 2. demonstrat. 3. §. 3. & 6. & in apologetico præfationis Protocolli Monacensis de Colloquio Ratisponensi cap. 5. Ecce ut gustu lector habeat, quæ fortia sunt hæc Augustini cap. 6. Benedicentur in semine tuo omnes gentes. Ecce testamentum Dei, aperite aures. Homini, inquit, confirmatum testamentum nemo irritum facit, aut superordinat: quare vos (hæretici) irritum facitis testamentum Dei, dicendo, nec in omnibus gentibus esse completum, & periisse iam de gentibus, in quibus erat semen Abraham? quare superordinatis dicendo: in nullis terris heredem permanere Christum, nisi ubi potuerit heredem habere Donatum, (sive Lutherum?) Et infra: Date mihi hanc Ecclesiam, si apud vos est; ostendite, vos communicare omnibus gentibus, quas iam uidemus in hoc semine benedicti; date hanc, aut furore deposito, accipite. Ita Augustinus.

Qui etiam Epist. 50. ait: Innumerabilia sunt testimonia librorum sanctorum, in quibus apparet Christi Ecclesia non in sola Africa (Europa,) sicut isti impudentissima uanitate delirant, sed toto orbe terrarum diffusa.

79

Neque verò SS. Patres rem ipsam solam, per nomen Catholici significatam, sed & nomen quoque ipsum censuerunt esse proprietatem & notam veræ Ecclesiæ: Vnde Augustinus contra

Epist. fundamenti cap. 4. Tenet me, inquit, in Ecclesia ipsam Catholica nomen: quod non sine causa inter tam multas hæreses sic ista Ecclesia obtinuit, ut cum omnes hæretici se Catholicos dici uelint, quærenti tamen peregrino alicui, ubi ad Ecclesiam Catholicam conueniatur, nullus hæreticorum uel basilicam suam, uel domum audeat ostendere. Et libro de uera Religione cap. 7. Tenenda est nobis Christiana Religio, & eius Ecclesia communicatio, quæ Catholica est, & Catholica nominatur non solum à suis sed etiam ab omnibus inimicis. Velint enim nolint, ipsi quoque hæretici & schismatici alumni, quando non cum suis, sed cum extraneis loquuntur, Catholicam nihil aliud, quam Catholicam dicunt: non enim possunt intelligi, nisi hoc nomine eam discernant, quo ab uniuerso orbe nuncupatur.

Idem tradit Augustino paulo antiquior Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 18. qui & ipse hanc fidelibus regulam tradit, ad ueram Ecclesiam ab hæreticorum conuenticulis ubiuis terrarum dignoscendam: Si ueris in aliquam urbem, non petas, ubi sit Ecclesia, uel domus Dei; nam etiam hæretici dicunt, se habere domum Dei, & Ecclesiam; sed petas, ubi sit Catholica Ecclesia. Id enim nomen proprium huius sanctæ Ecclesiæ Matræ omnium nostrum, quæ est Sponsa Domini nostri IESU CHRISTI unigeniti filij D E I.

Sed & utroque antiquior Pacianus, eandem plane contra Nouatianos hæreticos dignoscendam certæ fidei & Ecclesiæ regulam præscribit, epistola 1. ad Sympron. Ego forte ingressus, inquit, populosam urbem hodie, cum Marcionitas, cum Apollinarianos, Cataphrygas, Nouatianos, & ceteros eiusmodi (hæreticos) comperissem, qui se Christianos uocarent; quo cognomine congregationem meam plebs cognoscerem, nisi Catholica diceretur? Et infra: Catholicum istud nec Marcionem, nec Apellem, nec Montanum sonat; nec hæreticos sumit auctores, &c. Et rursus inferiatur: Ne astutes frater, Christiani mihi nomen; Catholicum uero cognomen: illud me nuncupat, istud ostendit; hoc probor, inde significor. Et rursus: Ab hæretico nomine noster populus hæc appellatione diuiditur, dum Catholicus dicitur.

Eodem modo ante plus mille trecentos annos Cyprianus passim, speciatim Epist. 41. 42. 43. 44. & 45. & rursus ante mille quadringentos annos Tertullianus libro de præscriptionibus contra hæreticos cap. 26. & lib. 7. contra Marcionem cap. 17. ueram Christi Ecclesiam Catholicæ nomine insigniunt, insigniendamque supplicant: ut plane manifestum sit, ex doctrina Patrum, ipsoque usu ac traditione Ecclesiæ, ipso nomine Catholica, ueram Christi Ecclesiam, ab omnibus hæreticorum synagogis discerni; ac proinde ueram Christi Ecclesiam non esse, quæ hoc nomine non gaudeat.

Quarta proprietas Ecclesiæ est, esse Apostolicam. Ita enim uocatur in simbolo Nicæno, & colligitur ex S. Paulo Ephes. 2. v. 14. Iam non estis hospites & aduenæ: sed estis ciues sanctorum & domestici Dei: super edificati super fundamentum Apostolorum, & Prophetarum. Et Apocalypsis 21. vers. 14. Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim; & in ipsis duodecim nomina duodecim Apostolorum Agni.

Rationes eius appellationis sunt manifesta. Vocatur enim Apostolica I. quoniam in Apostolis initium habuit; qui *primitias spiritus* acceperunt, Rom. 8. v. 23. II. Quia ab ipsis propagata est per vniuersum orbem. III. Quia etiamnum antiquam Apostolorum fidem & doctrinam, siue scripto, siue voce traditam continua successione diligenter retinet, & obseruat. IV. Denique, quia habet Pastores & Doctores, qui continua successione & serie per legitimam vocationem ab Apostolis ad nos vsque descenderunt; vti patet ex illo citat. Ephes. 4. vers. 11. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos; quosdam autem Prophetas; alios vero Euangelistas; alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum &c.* Eodem pertinent loca Isaia 59. & 69. superius relata, quibus perpetua Doctorum & prædicatorum veræ fidei in Ecclesia Christi successio demonstratur.

Quæ quidem successio tanti semper facta est à Patribus, vt etiã ob solius huius defectum, quous hæreticos de falsitate conuictos existimarent, vt videre est apud Origenem lib. 1. Peri archon Irenæum lib. 3. cap. 3. & lib. 4. cap. 43. & 45. Tertullianum lib. præscript. contra hæreses cap. 19. 20. & 32. & lib. 3. contra Marcionem cap. 9. Cyprianum epist. 52. 77. & lib. de vnitæ Ecclesia cap. 8. Opatum Mileuitanum lib. 2. contra Parmenianum, Epiphanium hæresi 27. Augustinum in psalmo contra partem Donati, & contra Epistolam fundamenti cap. 4. Qui etiam idcirco Successionem Sacerdotum in Ecclesia Catholica pro fidei motiuo & argumento adducit, vt pluribus retuli & demonstraui part. 2. anatomie confess. Augustanæ demonstr. 4. §. 2.

Quinta proprietas Ecclesie est, esse recte ordinatam, non verò confusam quandam hominum multitudinẽ. Colligitur hæc proprietas apertissimẽ ex multis appellationibus, quæ in scriptura Ecclesie tribuuntur. Ideo enim vocatur Cant. 6. v. 9. *Castrorum aq̄es ordinata.* Matthæi 5. v. 14. *ciuitas super montem posita.* Matthæi 25. vers. 1. *Regnum.* I. Corinth. 3. v. 17. *Templum.* Hebr. 3. vers. 6. *Domus.* Hebr. 8. v. 2. *Tabernaculum:* quæ omnia fuse explicat & persequitur Turrecremata lib. 1. de Ecclesia cap. 31. *Accommodatissimum verò ad propositum est nomen corporis,* quod ei tribuit Apostolus Rom. 12. v. 4. & Ephes. 4. v. 7. Sicut enim in vno corpore varia sunt membra, inter se quidem & cum capite visibili connexa, & ab eodem dependentia; sed officijs & actibus distincta; ita in Ecclesia multi sunt fideles, inter se quidem per fidem & sacramenta copulati, sed officijs, gradibus, & actibus distincti, vt eleganter declarat Apostolus locis cit. & persequitur Gregorius Nazianzenus in oratione de moderatione in disputat. habenda. Sunt enim in Ecclesia manus, sunt pedes, qui obsequi debent; sunt oculi, qui operationes pedum manuumque dirigere, hoc est, alios docere & regere debent, quales nimirum sunt Pastores & Doctores legitime ad hoc munus vocati, quos Christus dedit Ecclesie *ad consummationem Sanctorum, &c. vt iam non simus parvuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrina, in nequitia hominum, in*

astutia, ad circumuentionem erroris, vt ait Apostolus cit. Ephes. 4. vers. 14. Est etiam aliquod visibile caput, cuius necessitatem vel ex ipsa etiam ratione naturali demonstraui dub. 1. idque pluribus probabimus quæst. sequent. Hæc enim omnia membra inter se connexa sunt, sub vno Summo capite Christo (suum nihilominus in terra Vicarium habente) iuxta Apostolum Ephes. 4. v. 16. *Ex quo totum corpus compactum est & connexum per omnem iuncturam subministrationis, secundum operationem in mensuram vniuscuiusq; membri.*

Sexta Ecclesie proprietas est, esse visibilem, non hoc tantum sensu, quod constet ex hominibus, qui videntur; nec ideo, quia ipsius intima ratio & essentia, eiusque proprietates omnes sint, aut esse debeant visibiles, nec ideo etiam, quod singula illi membra euidenter cognosci ac discerni posse debeant, vt existimasse videntur Doctores illi, qui ob hanc causam, solam externam fidei professionem necessariam esse putarunt, ad membrum Ecclesie constituendum, quos refutaui dubio præcedenti: siquidem etiam homo recte visibilis dicitur, licet quædam eius membra sint occulta, vt cor, iecur, viscera &c. quæ videri non possunt.

Sed dicitur Ecclesia visibilis, duabus de causis. I. Quia vera doctrina ac professio fidei, & legitima Sacramentorum administratio, in ea perpetuo vigere, ac palam in oculos & aures incurere debet. II. Quia adeo insignibus quibusdam notis, inter omnes alios cœtus seu Gentilium, seu hæreticorum eminere debet, vt euidenter credibile fiat, eam solam esse veram Christi Ecclesiam, ad quam omnes iure ac merito aggregari possint & debeant, vt recte declarauit Gregorius de Valentia q. 1. punct. 7. §. 9.

Probatur hæc proprietas ex scriptura; Isaia 61. v. 9. *Fœdus perpetuum feriam eis. Et scient in gentibus semen eorum, & germen eorum in medio populorum: omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen, cui benedixit Dominus.* Vbi expresse indicatur excellentia illa Ecclesie, per quam omnibus quasi manifestum, seu euidenter credibile fiat, eam esse veram Christi Ecclesiam. Isaia 2. v. 2. *Et erit in nouissimis diebus preparatus mons domus Domini, in vertice montium, & eleuabitur super colles (hoc est, eminebit super omnes reliquos cœtus) & fluent ad eum omnes gentes. Et ibunt populi multi & dicent: venite & ascendamus ad montem Domini, & ad domum Dei Iacob: & docebit nos vias suas, & ambulabimus in semitis eius: quia de Sion exiit lex, & verbum Domini de Hierusalem.* Vbi pura fidei doctrina, cum eximia Ecclesie claritate ac excellentia coniungitur, vt pluribus differit Augustinus tract. 1. in Epistolam Ioannis. Similis est locus Michea 4. v. 1.

Item Psalmo 18. v. 6. de eadem Ecclesia dicitur: *In sole posuit tabernaculum suum, hoc est, vt ait Augustinus, in eundem psalmum, Ecclesiam suam in manifestatione.* Et psalmo 88. v. 38. *Et chronus eius sicut sol in conspectu meo, & sicut luna perfecta in æternum.* In quem sensum etiã Hieronymus in dialogo contra Luciferianos ait: *Poteram omnes propositionum tuarum riuulos vno Ecclesie sole siccare.*

Item.

Item Matthæi 5. v. 14. de vera Ecclesia eiusque Pastoribus dicitur; *Vos estis lux mundi. Non potest civitas abscondi supra montem posita. Neque accendant lucernam & ponunt eam sub modio; sed super candelabrum, ut luceat omnibus, qui in domo sunt.* Huc spectant loca scripturæ superius pro Ecclesiæ perpetuitate allata, quæ externam veræ fidei doctrinam in Ecclesia perpetuam esse debere demonstrant; ut videre est Isaia 59. Isaia 62. Ephes. 4.

87 Ratio est. Quia Ecclesia talis esse debet, ut ad eam omnes prudenter aggregari possint ac debeant; cum extra eam non sit salus, ut patet ex illo Isaia 60. v. 11. *Et aperientur portæ tuæ inquit: die ac nocte non claudentur, ut afferatur ad te multitudo gentium, & Reges earum adducantur. Gens enim, & regnum, quod non seruiert tibi, peribit.* Ergo necessarium est, ut & doctrina eius publica ac nota sit; & ut simul tam hæc ipsa doctrina, quam veritas Ecclesiæ, certis quibusdam & eximijs notis euidenter credibilis fiat. Si enim primum desit, nemo ad Ecclesiam aggregare se poterit; tum quia fides ex auditu; tum quia ad eius ætatis fidem & doctrinam nemo se adiungere potest, quæ occulta & incognita est. Si posterius desit, nemo per communionem prudenter eise Ecclesiæ sociari poterit; quæ, cuiuslibet doctrina prudenter credibilis non redditur. Accedit quod Ecclesia vera est etiam sancta, ut in secunda proprietate diximus: Sancta autem esse non potest, nisi veram fidei doctrinam etiam exterius profiteatur. Corde enim creditur ad iustitiam: ore autem confessio fit ad salutem. Rom. 10. vers. 10. Ergo semper ac necessario in Ecclesia vigere debet veræ fidei professio.

88 Hanc vero proprietatem Ecclesiæ pessimè ode- runt Sectarij huius temporis, utpote quam sibi minime conuenire probe intelligunt, ut dicitur dubio sequenti. Quare eam expresse negant Lutherus lib. de seruo arbitrio, & in lib. contra Catharinum, & in lib. de abroganda Missa priuata part. 1. Brentius in prolegomenis contra Petrum Sotum, Calvinus Instit. lib. 4. cap. 1. §. 7. Et licet iidem nonnunquam Christi Ecclesiam verbo tenus admittere videantur esse visibilem, ut videre est apud eundem Lutherum de notis Ecclesiæ, & in confessione Augustana tit. de Ecclesia, & apud Wittackerum de Ecclesia q. 5. cap. 1. tamen ut recte notarunt Bellarminus lib. 3. de Ecclesia. cap. 11. & Stapletonus in Relect. controuers. 1. q. 3. a. 1. id merus est fucus & fumus. Reuera enim non sentiunt, nec salua sua fide sentire possunt, veram Ecclesiam ita semper esse visibilem, ut pura ac sincera veræ fidei professio, legitimæque Sacramentorum & verbi diuini ministerium palam ac necessario in ea vigeat; talem enim veram Ecclesiam, iuxta suam sectam, à mille annis ostendere nullam possunt; imo nec ostendere quidem conantur; cum interim perpetuo clament, veram Ecclesiam semper perstitisse.

89 Aut ergo solum loquuntur de Ecclesia quadam Christi adulterina & secundum quid tali, aut certe nihil aliud volunt, quam aut Ecclesiam veram, hoc quidem tempore, expurgati scilicet Euange-

lij seu Evangelicæ doctrinæ, esse visibilem; aut eatenus quidem semper visibilem fuisse, quatenus nullo non tempore constiterit ex hominibus, utique visibilibus, penes quos sacra scriptura, saltem ipsis libris contenta, & quædam vera Sacramenta, fideique dogmata, multis tamen contra fidem erroribus permixta permanserint.

Sed hoc ad veram Ecclesiam non sufficit. Omnes enim hæretici hæc duo habere possunt, ut ipsa experientia testatur; neque tamen ideo veram Ecclesiam constituunt. Neque obstat, quod Ecclesia vera creditur, ex quo Lutherus colligit, non videri. Aliud est enim quod circa Ecclesiam creditur, aliud quod videtur. Videntur enim homines simul cum externa fidei professione; videntur etiam magna ex parte notæ, quæ Ecclesiam eiusque fidem seu fidei doctrinam euidenter credibilem faciunt, sed ipsa veritas Ecclesiæ, seu doctrinæ ac fidei Ecclesiæ non videtur, sed creditur; sicut vniuersim de fidei credibilitate dictum q. 2. dub. 2.

Septima Ecclesiæ proprietates est, esse infallibilem. hoc est, in rebus fidei fallere aut falli nesciam: quod rursum varijs modis accidit variisque sensum habet. I. Quod Ecclesia in rebus fidei controuersis definiendis errare non possit, ut dictum dub. 1. II. Quod neque omnes omnino fideles in credendo à fidei veritate possint aberrare; quandoquidem est *columna, & firmamentum veritatis* 1. Timoth. 3. *neque porte inferi aduersus veram Ecclesiam præualere possint*, Matth. 16. Præualeret autem, si fides vera & pura abesset, sine qua vera Ecclesia esse non potest. Ex quo etiam recte colligunt, Valentia punct. 7. §. 16. & Bannes art. 10. dub. 3. Ecclesiam in nullo prorsus fidei articulo, quantumuis non ita simpliciter & absolute necessario, errare posse; non quidem siue utatur verbo Dei, siue non, ut mendaciter dixit Calvinus lib. 4. Instit. cap. 8. §. 13. sed siue reguletur in credendo verbo Dei scripto, siue non scripto, ut recte Bellarminus cap. 14.

III. Quod neque omnes etiam simul Pastores & Doctores Ecclesiæ, quauis ætate viuentes, in doctrina fidei errare possint: id quod non modo verum est, cum omnes omnino mathematicæ, quasi consentiunt in aliquo fidei dogmate tradendo; verum etiam cum moraliter & quasi omnes consentiunt, ita ut qui ab eis dissident, aliorum comparatione, merito quasi nulli æstimari possint, ut aperte colligitur ex illo Ephes. 4. v. 11. *Et ipse dedit quosdam quidem Apostolos &c. Alios autem Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum, in opus ministerij, in ædificationem corporis Christi: donec occurramus omnes in unitatem fidei, &c. ut iam non simus paruuli fluctuantes, & circumferamur omni vento doctrinæ in nequitia hominum, in astutia, ad circumventionem erroris.* Vbi cum Apostolus ait, Pastores & Doctores ad finem vsque mundi à Deo constitutos esse, in ædificationem corporis Christi, neue aut in fide fluctuemus, aut aliquo errore circumueniamur, utique significat, eos in docenda fide errare non posse; siquidem alias non in ædificationem

sed in seductionem; neque ad fidem stabilendam, erroresque præcauendos, sed potius ad corruptendam & destruendam fidem positi essent.

92 Accedit quod si Doctores & Pastores omnes in docendo errare possent, consequens foret, etiam Ecclesiam totam in credendo errare posse, quandoquidem fideles in credendo suorum Pastorum & Doctorum doctrinam sequi solent & tenentur, iuxta illud Christi Matthæi 23. vers. 3. *Super cathedram Moysi sederunt Scribæ & Pharisei: omnia ergo quaecumque dixerint vobis seruare & facite; nempe in rebus ad fidem & religionem spectantibus, saltem vbi de falsitate propositæ doctrinæ expresse non constat.* Neque dubium, id de Scribis & Phariseis, tanquam Doctoribus veteris legis præceptum, multo magis de Pastoribus & Doctoribus nouæ legis accipiendum, utpote quibus speciatim in Apostolis Spiritus sancti assistentia promissa, iuxta illud Ioannis 14. vers. 16. *Et ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiscum in æternum; Spiritum veritatis, quem mundus non potest accipere.* Et vers. 26. *Paracletus autem Spiritus Sanctus, quem mittet Pater in nomine meo, ille vos docebit omnia, & suggeret vobis omnia quaecumque dixerit vobis.* Et Ioannis 16. vers. 13. *Cum autem venerit ille Spiritus veritatis, docebit vos omnem veritatem.*

Quare etiam sanctus Augustinus epist. 118. ait: *insolentissima, insaniam esse, disputare contra id, quod ubique tota frequentat Ecclesia.* Et epist. 119. *Ecclesia, inquit, inter multâ paleâ, multâq; rixâ constituta, multa tolerat; & tamen quæ sunt contra fidem, & bonam vitam, non approbat, nec tacet, nec facit.*

93 Est autem huius proprietatis assertio contra omnes huius temporis sectarios, qui Ecclesiam visibilem in plerisque fidei dogmatibus grauiter errasse docent. E quibus Caluinus libro 4. institut. cap. 1. §. 11. ait, puram verbi prædicationem aliquot sæculis euanuisse. Imo lib. 4. cap. 8. §. 13. addit, etiam veram Ecclesiam (quam ipsi inuisibilem faciunt) posse saltem in ijs, quæ non necessario ad salutem pertinent, errare. Vbi tamen nec ipsi quidem satis distinguere & determinare possunt, quænam sint illa, quæ non ita necessario ad salutem pertinent, quin Ecclesia in ijs errare possit, ut pluribus dicitur, dubio sequenti.

94 Imo si hæc distinguendi licentia semel admittatur, nihil fere tam certum & exploratum erit, quod non in dubium vocari possit; quandoquidem semper dubitari poterit, an hoc vel illud necessario ad salutem pertineat; exceptis illis duobus capitibus de quibus Apostolus Heb. 11. Deum esse, & prouidentiam rerum habere; itemque communibus fidei articulis in symbolo expressis. In quo tamen expresse nihil in utramuis partem habetur nec de Baptismo, nec de Eucharistia; nec de peccato originali; nec de gratiæ necessitate ad pie operandum; nec de communicatione Idiomaticum, aut vbiq; itate corporis Christi; nec de sanctorum inuocatione, aut imaginum cultu.

Tom. I. 11.

95 Octaua Ecclesiæ proprietates est, ad salutem æternam prorsus esse necessariam, ita ut extra Ecclesiam nemini pateat salus. Hinc enim 1. Petri 3. vers. 20. comparatur arca Noe, in qua pauci, id est, octo animæ saluæ factæ sunt per aquam, cæteris nimirum omnibus diluuiio submersis. Quo spectat etiam illud Isaïæ 60. vers. 11. *Gens enim & regnum, quod non seruerit tibi, peribit.* Et Augustinus lib. 4. de symbolo cap. 10. *Non habebit Deum Patrem, inquit, qui noluerit Ecclesiam habere matrem.* Quod tamen intelligitur de ijs, qui ita extra Ecclesiam sunt, ut nec voto quidem intra Ecclesiam sint; siquidem Catechumeni & excommunicati per veram ac internam penitentiam iustificari & saluari possunt, etiam si formaliter & actu in Ecclesia non sint, ut dictum dub. præcedenti. Arque hæc sunt præcipuæ proprietates Ecclesiæ. Cæteræ enim, quæ à nonnullis adferuntur, ut quod sit Regnum, & Sponsa Christi, Templum Spiritus Sancti, mater omnium fidelium, &c. non tam proprietates Ecclesiæ sunt, quam encomia, ac simul ex dictis facile intelliguntur. Nunc breuiter de Notis Ecclesiæ agendum.

96 Quæritur igitur secundo, quænam generatim sint notæ veræ Ecclesiæ, quibus nimirum ipsa tum ab omnibus Gentilium & Iudeorum, tum maxime ab hæreticorum Christi alioquin nomen profitentium cœtibus, facile ab vnoquoque discernatur. Quia in re Sectarij nostri temporis, ut tergiuersando viam veritati obstruere nitantur, eiusmodi veræ Ecclesiæ notas assignant, quæ non minus, quam ipsa vera Ecclesia obscuræ sunt & ignotæ; nimirum puram ac simplicem verbi Dei prædicationem, & veram legitimamque administrationem & usum Sacramentorum, ut videre est in confessione Augustana, & Apologia eiusdem art. 7. & apud Brentium in confess. Wirtembergensi cap. de Ecclesia, & Caluinum lib. 4. Instit. cap. 1. §. 9. 10. & 11. & apud Magdeburgenses centuria 2. lib. 1. cap. 4. qui tamen centuria 1. lib. 2. cap. 4. addunt etiam alias duas notas, nempe constantiam in confessione fidei, & obedientiam erga ministros verbi quatenus verbum administrant, conformiter Luthero, qui in vltima parte libri de Concilijs, & Ecclesia, septem Ecclesiæ notas constituit. Ex quibus alij alias, vel in pauciores contrahunt, vel omnino reiiciunt, ut videre est apud Stapletonum in relect. de principijs fidei controuers. 1. q. 4. a. 5. Sed vera sententia in duabus sequentibus assertionibus consistit.

97 ASSERTIO I. Sincera verbi Dei prædication, seu vera fidei doctrina, itemque legitima Sacramentorum administratio & usus, non sunt veræ ac sufficientes Ecclesiæ notæ. Ita omnes Catholici, speciatim Stapletonus loc. cit. Gregorius de Valentia hic quæst. 1. punct. 7. §. 17. & Bellarminus lib. 4. de Ecclesia militante cap. 2. Probatur I. Nam ad veras Ecclesiæ notas requiruntur tres conditiones 1. ut singulæ conueniant veræ Ecclesiæ. 2. ut saltem simul sumptæ soli conueniant. 3. ut sint notiores, quam ipsa vera Ecclesia; si enim notiores non sint, fieri

H

non

non potest, ut per eas notificetur vera Ecclesia; quandoquidem semper id quod est nota rei alicuius, notius esse debet eo, quod per illam notificatur. Ita enim Cæsarei exercitus nota est Romana Aquila; exercitus Turcici semiluna, Consulis Romani prælati fasces; Iudæi flauus pileus; vini venalis suspensa hedera, seu ramus abietis, venalis cereuisiæ stramen intortum, &c. at vero pura ac sincera fidei doctrina, Sacramentorumque administratio non est notior, quam ipsa Ecclesia: quia est ipsa quasi veræ Ecclesiæ, quæ inquiritur, essentia; quo fit ut dum veræ Ecclesiæ inquiritur, vel hoc ipso maxime inquiratur, vbi nam sit vera & pura fidei prædicatio, ac legitima Sacramentorum administratio, siquidem propter hæc reperienda maxime inquiritur vera Ecclesia.

98 Sicut ergo inquirenti, vbi nam sit Petrus, aut vbi habitat Consul, aut vbi sonet campana, aut in qua domo sit incendium; inepte respondebitur, Petrum, ut germani dicere solent, esse in sua cute; Consulem habitare in sua domo; campanam illic sonare, vbi à malleo seu lingua pulsatur; in ea domo esse incendium, cuius tectum vel parietes ab igne correpti sunt; ita profus inepte respondetur quærenti vbi, aut quænam sit vera Ecclesia, esse eam, aut illic, vbi vera ac pura fidei doctrina, & legitima Sacramentorum administratio vigeant.

99 II. Sincera verbi Dei prædicatio, seu quod idem est, vera fidei doctrina, quam Sectarij pro nota veræ Ecclesiæ assignant, vel debet esse pura ab omni profus fidei errore, vel satis est eam grauioribus contra fidem erroribus carere: neutrum potest dici: Ergo, &c.

Non primum: tum quia sectarij ipsimet fatentur, Ecclesiam veram posse in leuioribus saltem quibusdam fidei dogmatibus errare. Tum quia notæ Ecclesiæ debent esse clara & cognita faciles ita ut facile possint innōtescere omnibus, etiam plebeijs; quandoquidem omnibus incumbit necessitas viuendi in vera Ecclesia, ut superius dictum: at vero moraliter impossibile est, ut homines plebeij & vulgares (qualis solet esse) maxima pars hominum; qui sæpe nec terminos quidæ rerum earū, quæ hodie in controuersia vocantur, probe intelligunt, ut quid sit peccatum; quid peccatum originale; quid iustificatio; quid proprie redemptio generis humani; quid natura; quid persona; quid vnio personalis; quid transubstantiatio; quid esse circumscriptum vel incircumscriptum Corporis CHRISTI, & alia quam plurima, de quibus hodie contra Sectarios disputatur) proprio Marte ac nullo Ecclesiæ iam antea cognitæ iudicio præeunte, in omnibus & singulis eiusmodi fidei controuersijs, veram ac puram fidei doctrinam intelligant, & à falsa discernant. Tum quia in tota latitudine doctrinæ fidei, hic ipse etiam articulus de vera Ecclesia comprehenditur: si ergo non nisi totius doctrinæ fidei puritas, nota est Ecclesiæ; tunc ea secundum aliquam sui partem erit nota sui ipsius, atque adeo seipsa magis vel minus, prius & posterius nota.

100 Neque secundum dici potest. Tum quia hoc modo Ecclesia Lutherana Zwingliana esse deberet vera Ecclesia; & Zwingliana Lutherana: imo etiam vtrique fateri deberent, Pelagianorum Ecclesiam olim veram fuisse Ecclesiam; saltem antequam inde prodiret Nestoriana hæresis; cum plane in præcipuis quibusque articulis cum vera Ecclesia conuenirent; quæ tamen omnia Sectarij huius temporis negant. Nam Lutherus tomo 7. in defensione verborum Cœnæ aperte scripsit: *Hæreticos serie censemus, & alienos ab Ecclesia Dei Zwinglianos & Sacramentarios omnes.* Et Catholicos non ob aliam causam magis Sectarij censent hæreticos, nisi quia eos Pelagianos esse vociferantur. Tum quia quæuis pars veræ fidei doctrinæ potest esse communis falsæ Ecclesiæ: Ergo fieri non potest, ut ea sit veræ Ecclesiæ nota. Antecedens probatur; quia ad falsam Ecclesiam constituendam sufficit quælibet hæresis, adeoque vnicus error contra fidem pertinaciter defensus. Denique nullum certum crimonon assignant, vel assignare possunt Sectarij, ex quo certum iudicium fiat, quinam sint substantiales fidei articuli seu dogmata, quorum certa fides ad veram Ecclesiam requiratur; & qui non sint, ut pluribus dicitur dubio sequenti.

101 III. Impossibile est, illas esse veras & idoneas notas Ecclesiæ veræ manifestandæ, quas nisi prius de Ecclesia veræ constet, omnes hæretici sibi arrogare, & suis sectis præfigere possunt & solent: sed tales sunt pura fidei prædicatio, & legitima Sacramentorum administratio; ut patet tum quotidiana experientia. Omnes enim huius temporis Sectarij, Lutherani, Calvinistæ, Zwingliani, Anabaptistæ, Trinitarij &c. has veræ Ecclesiæ notas penes se esse iactant: tum quia ut dictum dub. 1. omnes sectarij scripturam in suas partes trahere, & ex illis suam doctrinam ac Sacramentorum administrationem tueri solent; & sæpe etiam irrefragabiliter possent, nisi iudicium Ecclesiæ iam aliunde notæ interponeretur. Quo spectat etiam illud Augustini lib. 3. de baptismo contra Donatistas cap. 19. vbi ait: *Omnes seductores non aliter populos fefellerunt, nisi prætextu Sacramentorum & scripturarum, quæ tenent ad speciem non ad salutem:* dum nimirum, ut ibidem ait, *ad imagines phantasmatum suorum carnales atque seductores hæretici conuertunt omnia sacramenta, & verba librorum sanctorum.*

102 IV. Necessè est prius veram Ecclesiam esse cognitam, quam de veritate doctrinæ fidei, in singulis capitibus cum hæreticis controuersis, ex verbo Dei particulatim constet: Ergo impossibile est, ut veritas doctrinæ in singulis quibusque articulis fidei cum hæreticis controuersis, nota sit veræ Ecclesiæ. Consequentia patet; quia nota debet esse prius cognita, quam id quod ex ea notificatur. Antecedens probatur. Tum quia controuersia de veritate doctrinæ fidei, in singulis quibusque capitibus controuersis, non possunt satis diudicari,

nisi prius constet de legitimo iudice eiusmodi controuersiarum: hic autem iudex est ipsa vera Ecclesia, vt dictum dub. 1. Tum quia secundum legem Dei ordinariam, homines debent doceri, & veram fidei doctrinam à toto genere accipere ab ipsa vera Ecclesia: Ergo necesse est, vt prius illis sit manifesta Ecclesia, quam vera fidei doctrina; saltem in plerisque particularibus veræ fidei articulis & dogmatibus. Antecedens hoc probatur, ex modo, quo homines olim veram fidei doctrinam perceperunt. Paulus enim prius didicit, in quamam ciuitate vera fidei doctrina haurienda esset, simulque Ananiam esse veræ Ecclesiæ Doctorem, quam impleretur Spiritu Sancto, plenamque veræ fidei cognitionem acciperet, Act. 9. Cornelius item prius cognouit, Simonem Petrum esse veræ Ecclesiæ Doctorem, quam ab eodem de singulis fidei veritatibus particulatim edoctus esset, Act. 10.

103 Deinde quotquot per Apostolos crediderunt, ideo certe crediderunt, quod miraculis & signis testatum illis factum esset, Apostolos esse veræ, & à Deo constitutæ Ecclesiæ membra, & Doctores: neque illi vnquam plenam fidei doctrinam perceperunt, nisi per cognitos prius veræ Ecclesiæ Doctores: sicut etiamnum hodie fideles communiter veram fidei doctrinam, in singulis quibusque articulis, non aliunde, quam ab ipsa Ecclesia docentur & accipiunt: idque apud ipsos etiam Sectarios hodie consuetum est. Quod tamen non obstat, quo minus veritas vnus vel alterius articuli fidei, sicut etiam totius doctrinæ Christianæ in genere, per communia fidei motiua, simul cum ipsa vera Ecclesia hoc ipso innotescat, quod per illa euidenter credibile sit, tam hunc ipsum, vel illum articulum fidei, per aliquod miraculum v. g. confirmatum, esse euidenter credibilem; quam eam ipsam, in qua talia miracula sunt, esse veram Ecclesiam, à qua etiam alij similiter addiscendi sint.

104 V. Denique Notæ illæ Sectariorum adeo ignotæ fuerunt antiquis Patribus, vt sæpe ipsi diserte moneant, suoque exemplo doceant, hæreticos non tam ex scripturis, aut ex ipsis doctrinæ capitibus sigillatim excussis; quam ex alijs communibus quibusdam præscriptionibus & argumentis, seu notis veræ Ecclesiæ esse conuincendos. Ad quod præcipue institutum, suum etiam librum de præscriptionibus aduersus omnes hæreticos edidit Tertullianus; vt & Cyprianus, & Augustinus suum quisque librum de vnitæ Ecclesiæ; nec non & Vincentius Lyrensis generale commonitorium contra prophanas hæresum nouitates. Ex quibus omnibus euidenter patet, notas illas veræ Ecclesiæ à Sectarijs assignatas, vanas & futiles, imo nullas esse. De qua re præter citatos, plura Bellarminus lib. 4. de Ecclesia militante cap. 2. Vbi etiam in specie refutat duas illas adiectitias notas Magdeburgensium, & alias quas numerauit Lutherus loc. citat.

105 ASSERTIO II. Notæ veræ Ecclesiæ, secundum eum præcipue statum, quem habet post disseminatum in orbe Euangelium, sunt sex illæ priores proprietates Ecclesiæ superius recensitæ; quod nimirum sit vna, sancta, Catholica, Apostolica, recte ordinata, visibilis. Ita Gregorius de Valentia loc. cit. Ratio est; quia proprietates illæ tales sunt, vt & notiores sint Ecclesiæ; & singulæ veræ Ecclesiæ, in hoc quidem statu, necessario conueniant; & omnes simul non possint nisi veræ Ecclesiæ conuenire. Quo fit, vt nulla congregatio, quæ vel vna aliqua ex illis notis caret, possit esse vera Ecclesia, & simul, vt ea necessario sit vera Ecclesia, cui omnes simul conueniunt. Imo quia demonstratum est, singulas necessario veræ Christi semper in terris existenti Ecclesiæ conuenire; hinc fit, vt si vnã tantum sit reperire Ecclesiam, cui aliqua ex singulis conueniat, necessario inferatur, eam solam esse veram Christi Ecclesiam. Præterquam quod sanctitas, & visibilitas Ecclesiæ, ad modum superius dictum explicata, etiam per se spectatæ, non possunt vli Ecclesiæ conuenire, nisi veræ.

106 Neque refert primo, quod à nonnullis authoribus plures notæ afferantur, & quidem à Bellarmino loc. citat. quindecim. Nam omnes illæ ad has sex reuocantur; & quædam ex illis non tam sunt notæ discernendi vnã Ecclesiam inter varios Christianorum cœtus, de qua re hic potissimum agimus; quam communia fidei motiua, quibus vniuersim persuaderetur, Christianam Ecclesiam, prout à Gentilibus, Iudæotum, & Mahometanorum cœtibus distinguitur, generatim loquendo, esse veram Ecclesiam; de quibus egimus quæst. 2. dub. 8.

107 Nec obstat secundo, quod illa tam ampla per vniuersum orbem diffusio, primæ Christi Ecclesiæ, in suis quasi incunabulis existenti non conuenit. Nam & hoc ipsum à Christo prædictum fuit, eam initio quidem paruam, velut granum sinapis, postea vero amplissimè diffusendam. Sicut ergo de sinapis frutice, non quidem iam primum succrescente, sed posteaquam adoleuit recte dicitur, eius proprium esse, vt suos ramos quam latissime propaget, ita etiam de Ecclesia iudicandum: & per se constat, non easdem vniuersim esse notas pueri in cunis iacentis, & eiusdem postea ad virilem ætatem perducti; huius enim nota frequenter & potissimum esse solet certus capillorum & barbæ color & conformatio; qualis tamen nota in infante locum non habet. Plura dubio sequenti.

